

LR Finansinės apskaitos įstatymas jau skaičiuoja pirmąsias gyvavimo dienas. Atrodo, kol kas ramu – kaip ir nieko reikšmingo neįvyko. Tačiau ši ramybė apgaulinga tik tiems, kas nesidomi, kiek naujovių atneš naujos redakcijos minėtas įstatymas. Ši kartą aptarkime finansinių ataskaitų stebėseną.

Tokia stebėseną bus atlikta ne pirmą kartą – jau eilę metų Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Finansų ministerijos (toliau tekste – AVNT) savo iniciatyva tokį vertinimą atlikdavo.

Taigi, kas pasikeitė, kai finansinių ataskaitų vertinimas jau tampa įprastu AVNT veiksmu? Įmonėms, kurių ataskaitos bus stebimos, už neteisingai, nekvalifikuotai pateiktas finansines ataskaitas gali būti skiriamos ir realios baudos, kurias išrašys Registrų centro pareigūnai. Už finansinių ataskaitų parengimo ar pateikimo trūkumus įmonės bus baudžiamos jau ir pirmą kartą, kai tokie pažeidimai paaiškės.

Klaidų nemažėja

Nors jau nuo 2015-ųjų įmonių finansines ataskaitas, pateiktas Registrų centrui, analizuoja AVNT ir skelbia išsamius vertinimus bei visas jas publikuoja savo interneto svetainėje, tačiau finansinių ataskaitų pokytis į gera yra labai vangus.

Sunku suvokti, kodėl įmonėms, kurių ataskaitos buvo analizuotos, nekilo noras pasidomėti, kokie buvo stebėsenos rezultatai, nors AVNT informavo analizuotas įmones apie galimybę gauti išsamesnę ataskaitą. Tik ketvirtadalis buvo susidomėjusių. Negana to, tos įmonės, kurių finansinės ataskaitos buvo atrinktos pakartotinai stebėsenai, darė tas pačias klaidas.

Nesilaikoma nustatytos tvarkos

Finansinių ataskaitų rinkinys – tai nustatytos formos lentelės ir laisva forma pateikiama informacija. Jeigu dar lenteles – Balansą, Pelną (Nuostolių), Nuosavo kapitalo pokyčių ir Pinigų srautų ataskaitas dar kažkokiu būdu pavyksta užpildyti, tačiau aiškinamasis raštas tampa tikru iššūkiu ne vienam buhalteriiui, finansininkui ar nuo 2022-05-01 apibendrintai vadinamam apskaitą tvarkančiam asmeniui. AVNT pažymi dažniausiai daromas klaidas:

1. Daugiausia trūkumų pastebima aiškinamajame rašte, nes jis parengtas, nesilaikant reikalavimų atskiroms jo dalims, turiniui ir ryšiui su Balansu, Pelną (Nuostolių) ir Pinigų srautų ataskaitomis, nes pastabų numeriai iš aiškinamojo rašto turi būti nurodyti minėtose ataskaitose.
2. Nepateikiama bent dviejų metų – einamųjų ir praėjusiųjų – informacija aiškinamajame

rašte, kaip to reikalauja finansinių ataskaitų sudarymo reglamentai: tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai ar verslo apskaitos standartai. Pelno nesiekiantys vienetai taip pat dažnai nesilaiko jiems privalomos Finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 patvirtintos tvarkos.

3. Aiškinamasis raštas nepasirašytas įmonės vadovo ir buhalterio (finansininko), parengusio finansinę atskaitomybę. Arba Registrų centrui pateiktas tik vienas aiškinamojo rašto kuris nors lapas, o ne visa ataskaita.
4. Įmonės (dažniausiai UAB), viršijusios nustatytus rodiklius ar dėl kitų priežasčių su finansinės ataskaitomis turėjusios pateikti ir audito išvadas, jų nepateikė. Galima spėti, kad auditas tiesiog nebuvo atliktas.

Trūkumus galima būtų vardinti ir vardinti. Tačiau norėtusi atkreipti dėmesį, kad kiekviena įmonė turėtų atsakingai rengti ir teikti finansines ataskaitas Registrų centrui, nes jau už 2021 metus finansinių ataskaitų stebėseną gali baigtis ir baudomis. Tiesa, kol kas jos nedidelės – gali būti nuo 40 iki 140 eurų, tačiau įmonės reputacijai ir pasitikėjimui jos duomenų teisingumui žala gali kainuoti gerokai daugiau. Nes yra planuojama, kad finansinių ataskaitų stebėsenos rezultatas būtų skelbiamas viešai, jeigu konkrečios įmonės finansinių ataskaitų rinkinys pakliuvo į stebėseną.

Kokybiniai pokyčiai tikėtini, tačiau tai gali užtrukti

Sakoma, kad situacija keičiasi, kai tam įtaką daro malonumas arba baimė. Na, malonumo mažoka, rengiant finansines ataskaitas, tačiau baimė už nekokybišką darbą būti nubaustam jau gali būti tas postūmis, kuris „pajudins ledus“.

Taigi, belieka tikėtis, kad jau pakankamai greitai paaiškės kokybiškai ir atsakingai dirbantys buhalteriai (finansininkai), ir tie, kurie visko amžinai nespėja ir jų darbo kokybė abejotina. Tik ar čia kaltas vien apskaitą tvarkantis asmuo – laikas parodys. Juk vadovui ne mažesnė atsakomybė turi tekti už teisingų duomenų pateikimą finansinėse ataskaitose.

Gairės – jau netrukus

Kas pateks AVNT finansinių ataskaitų stebėsenos akiratin? Iki šių metų birželio 1 dienos AVNT paskelbs gaires – kokiais kriterijais vadovaujantis, Registrų centras turi atrinkti 2021 metų finansines ataskaitas stebėsenai. Kriterijai bus nustatomi kiekvieniems metams ir jų pagrindu bus atliekama atranka.

Tikėtina, kad vienas iš pastoviausių kriterijų gali būti – gautos paramos ir finansavimo panaudojimo atskleidimas pelno nesiekiančiuose vienetuose, nes tai viena svarbiausių ūkinių

operacijų tokio tipo ūkio subjektuose. Arba aiškinamojo rašto stebėseną visiems ūkio subjektams. Galbūt kitais metais įmanomas ir toks atrankos kriterijus – praėjusių metų analizuotų įmonių ir su trūkumais pateiktų ataskaitų pakartotina stebėseną dar vienus metus.

Taigi, AVNT specialistų akiratin gali pakliūti visos Registrų centrui pateiktos ataskaitos – tiek audituotos, tiek ir neauditotos. Atlikus stebėseną, įmonės ir jų auditoriai gaus stebėsenos ataskaitą. Norisi tikėti, kad ataskaitoje pateiktos pastabos taps stimulu sekančiais metais nebedaryti tų pačių klaidų.

Jurgita Navikienė, mokymų įmonės COUNTLINE lektorė

